

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.smf@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2025:93 En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk

Er beteckning: LI2025/01500

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om rätt till ersättning enligt skogsvårdslagen. Länsstyrelsen avstyrker förslagen om främmande trädslag och införande av skogsmarksskyddsområden. Länsstyrelsen avstyrker förslagen till ändring i jaktlagen (1987:259) och i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Länsstyrelsen avstyrker också de föreslagna ändringarna i 7 kap. 7 § miljöbalken (1998:808) och i artskyddsförordningen (2007:845).

Länsstyrelsen lämnar därutöver följande sammanfattande synpunkter. Det är viktigt att säkerställa att de förändringar som föreslås inte på sikt genererar andra utmaningar för verksamhetsutövare och markägare, exempelvis på grund av att tillräcklig hänsyn inte tagits till annan lagstiftning, praktiskt genomförande eller parallella utredningar inom samma sakområde. Det är även av stor vikt att de regelförenklingar som föreslås i syfte att stimulera ett konkurrenskraftigt skogsbruk och en skoglig tillväxt också relateras till de förutsättningarna som finns att stärka så väl ekologiska som sociala tillväxtvärden och målsättningar, inte minst med utgångspunkt i att skogspolitikens jämställda produktions- och miljömål ska vara just fortsatt jämställda. Länsstyrelsen har tidigare tillstyrkt förslaget om att ersättning bör kunna utgå till markägare i de fall som skogsbruk avsevärt försvåras. Det saknas dock fortfarande konkreta förslag även i slutbetänkandet om hur Sverige ska möta behovet av kompensation till dessa markägare.

De förändringar som föreslås av ändringar i organisation och arbete med kulturmiljöer riskerar, om de genomförs, att försvaga skyddet

av kulturmiljön och öka rättsosäkerheten vid tillämpning av kulturmiljölagen (1988:950).

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Länsstyrelsen tillstyrker förslag om rätt till ersättning enligt skogsvårdslagen 19 §. Det behöver säkerställas att ersättning enligt denna regel har en budget som regleras efter behov och omhändertas löpande i efterföljande budgetår för att markägare inte ska bli lidande.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om främmande trädslag.

Länsstyrelsen avstyrker införandet av skogsmarksskyddsområden. De behov som finns kan mötas med utveckling av befintliga skyddsformer.

1.2 Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget. Länsstyrelsen anser att det i och för sig kan vara positivt att förtydliga ansvaret för att förebygga skador orsakade av vilt, men att konsekvenserna av den föreslagna ändringen behöver utredas ytterligare, se vidare avsnitt 8.9.3.

1.3 Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om ändring i 7 kap. 7 §. Ändringen bedöms som olämplig, då det är oklart när den kan tillämpas samt att den riskerar att medföra negativa konsekvenser för naturmiljön. Nuvarande möjligheter till upphävande av reservat bedöms som tillräckliga.

Länsstyrelsen avstyrker införandet av skogsmarksskyddsområden. De behov som finns kan mötas med utveckling av befintliga skyddsformer.

1.4 Förslag till förordning om ändring i skogsvårdsförordningen (1993:1096)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om främmande trädslag.

1.7 Förslag till förordning om ändring i artskyddsförordningen (2007:845)

Länsstyrelsen tillstyrker att bestämmelserna anpassas till EU-regelverket men avstyrker de föreslagna formuleringarna. För motivering, se avsnitt 5.3.

1.10 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelsen avstyrker förslaget till ändring i 5 §.

4 Synliggör skogens klimatnytta

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag att tillämpa ISO-standardserien 13391 som beräkningsmodell för skogsbrukets klimatnytta på det sätt som anges i utredningen. Konsekvensen av utredningens förslag är att skogsbruket i teorin skulle tillgodoräknas kolinlagring i återväxande skog som en direkt effekt av skogsbruket, vilket vore vilseledande. Vidare skulle en sådan klimatrapporering försköna skogsnäringens samlade klimatpåverkan och substitutionseffekten av förnybara skogsprodukter.

5.1.3 Lösningförslag

Länsstyrelsen ser att det finns en risk för snedfördelning i vilka naturtyper som kommer att prioriteras för skydd, om både frivilliga avsättningar och impediment ska räknas in i den skyddade arealen. Det finns en risk att Sveriges skyddade areal får en överrepresentation av improduktiva eller lågproduktiva hållmarker och skogsbeklädda myrar, i stället för artrika skogar som är prioriterade inom skogsskyddet, t.ex. kalkbarrskogar, ädellövskogar och högbonitetsskogar. Ett arealmål bör därför utformas för produktiv skogsmark och inte för all skogsmark, eftersom improduktiv skogsmark inte bör räknas in. Förslaget saknar även koppling till Konventionen för biologisk mångfald (CBD).

Länsstyrelsens uppfattning är att OECM-systemet ännu inte är tillräckligt accepterat hos markägarna för att kunna fungera som en garant för att frivilliga långsiktiga avsättningar.

5.2.2 Problembeskrivning

Länsstyrelsen instämmer inte i påståendet om att det inom kulturmiljövården saknas en utvecklad diskussion om prioritering och olika skyddsinstrument. Prioriteringar sker kontinuerligt inom ramen för handläggning av fornminnesärenden. Faktorer som exempelvis typ av fornlämning, frekvens och bevarandegrad ligger till grund för bedömningar av om tillstånd till ingrepp kan ges och om detta i sådana fall ska förenas med någon typ av villkor. I betänkandet sker en sammanblandning av olika begrepp. Inom kulturmiljövården har exempelvis begrepp som "kulturmiljö", "kulturhistorisk lämning", "fornlämning" och "övrig kulturhistorisk lämning" en vedertagen definition och därmed klar betydelse. Mer specifikt är det ofta oklart om utredaren med "lämningar" avser både fornlämningar, som skyddas enligt 2 kap. 6 § kulturmiljölagen (1988:950) och övriga kulturhistoriska lämningar, som omfattas av hänsyn enligt 30 § skogsvårdslagen (1979:439) eller enbart de sistnämnda.

5.2.3 Lösningsförslag

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att Skogsstyrelsen ska överta ansvaret för skogsbruksåtgärder som berör kulturmiljöer samt formella skydd och skötsel av dessa.

Kulturmiljöer, exempelvis fornlämningar, är inte enbart belägna i skogsmark. En mycket stor andel är belägna i andra typer av markslag. Oavsett om de ligger i produktiv skogsmark eller annan typ av mark och oavsett om de berörs av skogsbruk eller någon annan typ av arbetsföretag, är det viktigt att fornminnesärenden handläggs och bedöms på ett enhetligt sätt. Detta kommer med all sannolikhet att försvåras vid en uppdelning av dessa ärenden på två separata myndigheter.

Om förslaget om att bedöma och rangordna de mest skyddsvärda lämningarna inbegriper fornlämningar, kräver detta en radikal omarbetning av kulturmiljölagen. Om förslaget däremot enbart omfattar de övriga kulturhistoriska lämningarna, är det tämligen verkningslöst. I praktiken kan skogsägare redan idag välja den grad av hänsyn till dessa lämningar som man själv anser vara rimlig vid skogsbruk. Varken Länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen kan normalt sett invända mot detta val.

I betänkandet nämns kolbottnar (dvs. lämningar efter kolmilor) som en problematisk lämning eftersom de i vissa delar av landet finns i stort antal och över stora arealer. De klassificeras dock normalt som en övrig kulturhistorisk lämning. Det är därmed upp till skogsägaren att bedöma om hänsyn kan tas till dem utan att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

En förändring av arbetssätt i enlighet med utredningens förslag medför därför ett ytterligare stärkt behov av att kvalitetssäkra de lämningar som idag finns registrerade i KMR.

5.3 Skydd för fåglar

Länsstyrelsen avstyrker de föreslagna ändringarna men tillstyrker att bestämmelserna anpassas till EU-regelverket.

Angående vilka behov som ska beaktas för att arten ska anses vara på en tillfredsställande nivå, så är de ekologiska eller vetenskapliga kraven för den aktuella arten avgörande. Det måste varaktigt finnas en tillräckligt stor livsmiljö och ett tillräckligt stort utbredningsområde. Kulturella behov, ekonomiska krav och rekreationsbehov kan endast beaktas efter att, och i den mån, bevarandet av arten på lång sikt är tryggad (se EU-domstolens förslag till avgörande, Kokott, den 18 september 2025, i mål nr C-131/24 p 42). Det bör tydliggöras i författningen att kulturella behov, m.m. är av underordnad betydelse. Länsstyrelsen föreslår därför att formuleringen ändras till: särskilt utifrån ekologiska och vetenskapliga behov med beaktande även av kulturella behov, ekonomiska krav och rekreationsbehov.

De störningar som bör omfattas av förbudet är vidare störningar som medför att populationen av en fågelart minskar så kraftigt att den inte längre är tillfredsställande, eller medför att en population som redan är otillfredsställande minskar ytterligare (se EU-domstolens förslag till avgörande, Kokott, den 18 september 2025, i mål nr C-131/24 p 43). Genom att begränsa förbudet till störningar som *väsentligt påverkar* möjligheten att återupprätta eller bibehålla populationen av arten på en tillfredsställande nivå riskerar författningen därför att gå längre än vad EU-regelverket tillåter.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att regeringen på lämpligt sätt upprättar en nationell förteckning över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredsställande nivå.

5.4.3 Lösningsförslag

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Länsstyrelsen anser att miljöbalkens nuvarande ordalydelse är tillräcklig för att nå avsikten med förslaget. En rimlighetsbedömning avseende syftets nåbarhet behövs därför inte och riskerar att försvaga Sveriges arbete med att uppnå miljökvalitetsmålen och långsiktiga internationella åtaganden om bevarande av biologisk mångfald.

Intern dynamik och andra naturliga störningar kommer sällan påverka syftet med ett skogligt reservat. Däremot skulle den förenklade skrivningen kunna ha en stor påverkan på förutsättningarna för de naturvärden som finns i de mer skötselkrävande reservaten

6 Mer variationsrikt skogsbruk

Länsstyrelsen anser att utredarens förslag att tillåta markägaren att bruka delar av sin fastighet mer intensivt, för att öka möjligheten att återskapa naturvärden och lämna mer hänsyn på andra arealer, är intressant. Det krävs dock ytterligare utredning innan det går att påbörja en intensivare skogsbruksmodell enligt utredningens förslag.

Länsstyrelsen instämmer i att det behövs mer kunskap om hyggesfria brukningsmetoder. Vi saknar dock förslag som skulle leda till att sådana metoder vinner insteg.

7 Ökad rådgivning

Länsstyrelsen är enig med utredaren i den problembild som beskrivs. Utvecklingen med minskad rådgivning är klart bekymmersam.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att rådgivning ska utgöra en betydelsefull del av Skogsstyrelsens kärnverksamhet (7.4). Länsstyrelsen bedömer att mer statlig rådgivning efterfrågas av skogsbrukets aktörer och kan göra reell skillnad i skogen för att nå skogsvårdslagens båda mål.

Även Länsstyrelsen kan ses som en genomförandepart genom de regionala skogliga råd som föreslås med utgångspunkt i skogsprogrammen.

8.3.3 Lösningsförslag

Länsstyrelsen avstryker samtliga förslag. Utredningen saknar en djupgående analys över vilka risker och problematik främmande trädarter kan medföra för svensk natur, i synnerhet vilka problem dessa kan medföra för angränsade natur, skyddade eller känsliga miljöer. Länsstyrelsen anser att främmande arter bör hanteras med försiktighet och att nuvarande regelverk bör kvarstå tills ett mer omfattande kunskapsunderlag och analys finns.

Vidare saknas en analys över vilka ekologiska effekter som främmande arter kan medföra. Om förslaget skulle gå igenom behövs en riskbedömning av skadegörare och sjukdomar som kan införas med främmande arter, samt en nationell beredskapsplan för trädarternas sjukdomsrisker.

Det framgår inte av betänkandet vem som bär ansvaret för uppföljning eller ansvaret för en oönskad spridning utanför planteringsområdet. Det finns studier som visar på spridning av exempelvis contortatall utanför planteringsområdet. För att undvika svårigheter och konflikter mellan markägare och myndigheter behöver det tydligt redogöras för vem som bär ansvaret och kostnaden för främmande arter som etablerat sig utanför planteringsgräns.

Det föreslås att det ska finnas en anmälningsskyldighet som gäller vid plantering av främmande trädarter på ytor större än 0,5 hektar. För att säkerställa god uppföljning och tillsyn bör samtliga planteringar av främmande arter omfattas av anmälningsplikt till Skogsstyrelsen. Varje anmälan till Skogsstyrelsen utgör ett viktigt underlag för framtida riskbedömningar och forskning.

8.4 Bättre återväxter

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att Skogsstyrelsen får i uppdrag att se över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder, i syfte att förbättra möjligheterna för en tillsyn som är relevant för att gott föryngringsresultat.

8.5 Bättre ungskogar

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att Skogsstyrelsen inkluderar ungskogar i sin rådgivningsverksamhet.

8.6 Gödsling

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om gödsling. Tillförande av gödning förändrar skogens ekosystem i grunden. Utredningen tar inte upp befintlig kunskap om gödslingens påverkan på den biologiska mångfalden. De negativa konsekvenserna kommer att orsaka negativ påverkan på bland annat biologisk mångfald och med oklara konsekvenser för markens långsiktiga produktivitet. Gödsling ger även negativa effekter på markväxande arter som bär och svamp.

8.7 Askgödsling

Länsstyrelsen är positiva till askåterföring, och anser att uppdraget till Skogsstyrelsen ska vara att ta fram rekommendationer för hur askspridningen bör utföras med målet att uppnå miljökvalitetsmålet "Bara naturlig försurning". Askåterföringen behöver styras till rätt områden ur försurningssynpunkt.

8.8.3 Lösningförslag

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Förslaget om att se över reservatsföreskrifterna i alla skogsreservat är ett orimligt uppdrag ur fler perspektiv. För det första skulle uppdraget generera en mycket stor arbetsbörda för Länsstyrelsen. Men framför allt skulle införandet av en föreskrift som underlättar bekämpning av granbarkborre och andra insekter och svampar riskera att kraftigt försvaga skyddet av skogsreservaten. Särskilt negativt vore om en sådan föreskrift leder till att Länsstyrelsen tvingas till bekämpning av insekter och svampar för att säkra skogsnäringens ekonomiska avkastning. Det skulle helt och hållet vara i strid med skälen för bevarande av skog i naturreservat.

Om förslaget skulle bli verklighet skulle Sverige inte leva upp till sina miljökvalitetsmål och än mindre till sina internationella åtaganden enligt EU-direktiven och Konventionen om biologisk mångfald (CBD).

8.9.3 Lösningsförslag

Länsstyrelsen avstyrker förslaget till ändring i jaktlagen, mot bakgrund av att de kvantitativa målen är under utvärdering. Enligt rapporten "Utvärdering av de kvantitativa målen inom den svenska älgförvaltningen" från Sveriges lantbruksuniversitet som presenterades i oktober 2025 är det tveksamt om samtliga kvantitativa mål inom älgförvaltningens är relevanta och/eller realistiska att nå. Länsstyrelsen anser därför att konsekvenserna av den föreslagna ändringen i 4 § jaktlagen behöver utredas vidare i ljuset av den utveckling som nu sker.

9 Nytt forskningsprogram

Länsstyrelsen delar utredningens slutsats att det behövs en förstärkt skogsforskning. Med ökad efterfrågan på skogsråvara, klimatförändringar, nya regelverk och nya förväntningar på hur skogen ska brukas behövs ett forskningsprogram med fokus på skogsskötsel.

11 Ett tydligare Sverige i EU

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ett stående forum för samhällsgemensam omvärldsbevakning när det gäller skogsfrågorna. Detta forum bör utformas med förebild i det råd för skogsindustrins värdekedja som regeringen inrättat.

12.6 Lösningsförslag

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att regeringen återkommande ger Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå etappmål för att tydligare styra miljömålsarbetet mot de uppsatta politiska målen. Detta ligger också i Miljömålsberedningens grunduppdrag.

Regeringen beslutar om preciseringar till miljökvalitetsmålen och förändringar av befintliga. Länsstyrelsen ser inte tillräckliga skäl för att ändra preciseringarna enligt utredarens förslag. Dessa förändringar förbättrar varken produktions- eller miljömålen i skogsvårdslagen.

12.7 Lösningsförslag

Utredarens bedömer att miljökvalitetsmålet "Levande skogar" ska följas upp och utvecklas med ett evidensbaserat arbetssätt.

Länsstyrelsen anser att miljömålen redan bygger på en vetenskaplig grund, och att nuvarande ansvar för uppföljningen är fungerande. Däremot ser Länsstyrelsen positivt på att målen och deras respektive etappmål inom miljömålssystemet så långt möjligt uttrycks specifikt och är mätbara.

15.2 Förslaget till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Länsstyrelsen avstyrker specialmotiveringen till den föreslagna ändringen i jaktlagen, av följande skäl. Länsstyrelsen anser att det i och för sig kan vara positivt att förtydliga ansvaret för att förebygga skador orsakade av vilt. Den föreslagna lagändringen läst tillsammans med specialmotiveringen blir dock problematisk genom att det i specialmotiveringen refereras till mål som är under utvärdering, i enlighet med vad som beskrivits i avsnitt 8.9.3. Det framgår inte heller av specialmotiveringen hur målen ska nås eller vem som bär ansvaret för detta. Det hade enligt Länsstyrelsens mening varit mer relevant att i specialmotiveringen belysa de olika åtgärder som kan vidtas som ett led i arbetet med att förebygga skador av vilt samt förtydliga det ansvar som ligger på markägare och jakträttshavare att på olika sätt förebygga skador, t.ex. genom att skapa mer foder i skogen. Specialmotiveringen till en sådan ändring av jaktlagen som nu föreslås bör dock av nödvändighet vara relativt allmänt hållen eftersom både mål gällande skador och metoder för att förebygga skador är under ständig utveckling och förändring.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tillförordnad landshövding Anneli Hultén med enhetschef Eva Maria Broberg Lennartsson som föredragande.